

Included *in* Society

Výsledky a odporúčania Európskej
výskumnej iniciatívy o komunitných alternatívach
bývania pre postihnutých ľudí

Skrátená verzia

podporovaná Európskou komisiou

Ďalšie informácie o projekte a komunitných službách pre postihnutých ľudí môžete nájsť na webstránke projektu:

www.community-living.info

Táto webstránka obsahuje elektronickú verziu plného znenia textu Záverečného zverejnenia projektu, ktorý je dostupný v angličtine, francúzštine, nemčine, maďarčine, poľčine a rumunčine. Táto skrátená verzia je dostupná vo všetkých jazykoch EU/EEA a EFTA a môžete si ju tiež stiahnuť z webovej stránky projektu.

Táto správa prináša zhrnutie výsledkov práce vykonanej v rámci projektu 'Included in Society'. Neboli by možné bez zarietenej práce a podpory pracovníkov participujúcich organizácií. Partneri projektu chcú vyjadriť úprimnú vďaku všetkým ľuďom v mnohých krajinách, ktorí prispeli k úspechu projektu. Radi by sme sa tiež poďakovali obyvateľom, zamestnancom a vedúcim inštitúcií, ktoré sú predmetom tohto projektu, za ich ochotu podeliť sa so svojimi skúsenosťami.

Výskum situácie vo veľkých ústavných inštitúciách v Európe bol koordinovaný a naprojektovaný Jim Mansell, Julie Beadle-Brown a Sue Clegg.

Redaktori: Geert Freyhoff, Camilla Parker, Magali Coué, Nancy Greig
Sadzba: David Schürmann
Tlač: Les Editions Européennes

Citát od Åke Johanssona na zadnej strane bol prevzatý z nasledujúcej publikácie:
Lundgren, Kristina: Åke's Book. FUB Švédsko. PO 55 615. S - 102 14 Stockholm.

ISBN: 2-930415-84-3

Táto publikácia prezentuje názory partnerov projektu "Included in Society" a nemusí nutne vyjadrovať stanoviská alebo názory Európskej komisie. Európska komisia a partneri projektu nenesú zodpovednosť za akékoľvek možné použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

Postihnutí ľudia majú právo zaradiť sa do spoločnosti

V minulosti často museli postihnutí ľudia v Európe žiť vo veľkých ústavných inštitúciách. Organizácie postihnutých, organizácie svojpomocí a právnej pomoci sa zhodujú, že tieto podmienky už v modernej európskej spoločnosti nie sú prijateľné. Veľké ústavné zariadenia segregujú svojich obyvateľov od komunity a normálneho sociálneho života.

Existuje mnoho odborných správ o veľkých ústavných inštitúciách, ktoré popisujú neprijateľné podmienky a porušovanie ľudských práv a dôstojnosti ich obyvateľov. Všetky členské štáty Európskej únie sa zaviazali ochraňovať a podporovať ľudské práva. Sociálna politika Európskej únie sa snaží zabezpečiť, aby otázky týkajúce sa postihnutých boli riešené vo všetkých sférach života. Okrem toho sa politika EÚ snaží predísť vylúčeniu postihnutých zo spoločnosti a podporiť sociálnu integráciu postihnutých ľudí. Avšak len niektoré členské štáty už podnikli konkrétne kroky na zmenu politiky segregácie postihnutých ľudí od spoločnosti, čo samo o sebe predstavuje výrazné porušenie ľudských práv.

Okrem toho existuje mnoho medzinárodných aj európskych zákonných predpisov, ktoré ochraňujú ľudské práva a základné slobody. Vyžadujú, aby bola jednotlivcovi zaručená ochrana pred svojvoľným zadržaním, primerané životné podmienky, poskytnutie adekvátnej starostlivosti a liečby, individuálne plány starostlivosti, ochrana pred ublížením, právo na rodinný život a právo na súkromie. Hoci sú ľudské práva univerzálne, až donedávna neboli postihnutým prisudzované tieto práva. Venovalo sa primálo pozornosti riešeniu vážnych porušení ľudských práv postihnutých ľudí. V súčasnosti však postupne prebieha proces uznávania a riešenia

potenciálnych vážnych porušení ľudských práv, spôsobených umiestnením postihnutých do ústavnej starostlivosti. Napríklad Najvyšší súd USA nedávno vyniesol rozhodnutie, že neoprávnená segregácia jedincov s "mentálnym postihnutím" v ústavoch znamená diskrimináciu.

Podobne, rozvoj vysokokvalitných komunitných služieb musí byť založený na ústredných hodnotách rovnosti občanov a sociálnej integrácie. Projekt "Included in Society" navrhuje päť kľúčových princípov pozitívnej zmeny, ktorá by viedla k pomoci a podpore takejto práce. Tieto princípy, ktoré sú založené na nástrojoch existujúcich ľudských práv, sú nasledovné: rešpekt, voľba, participácia, nezávislosť, ako aj regionálna/lokálna zodpovednosť za postihnutých občanov.

Projekt "Included in Society", spolufinancovaný Európskou komisiou, sa podujal na úlohu preskúmať súčasný stav veľkých ústavných zariadení v Európe a vytvoriť odporúčania pre rozvoj komunitnej ústavnej starostlivosti. Projekt riadili **Inclusion Europe, Autism Europe, Mental Health Europe a Open Society Mental Health Initiative**. Výskumnú prácu na projekte koordinovalo Tizard Centre na Univerzite v Kente. Európske fórum pre postihnutých zabezpečilo odbornú agendu a kontakty. Prácu na projekte tiež podporila Association for Research and Training in Europe (ARFIE), European Association of Service Providers for Persons with Disabilities (EASPD) a Centrum pre štúdiu politik (CPS) Stredoeurópskej univerzity v Budapešti.

Veľké ústavné zariadenia stále prevládajú v mnohých európskych krajinách

Táto štúdia je prvým pokusom o porovnanie inštitúcií pre postihnutých ľudí v rôznych európskych krajinách. Jej závery sú samozrejme predbežné a informatívne. Napriek tomu poskytuje veľké množstvo rôzne porovnateľných údajov a prináša relatívne jasný a konzistentný obraz.

Empirickú štúdiu počtu a charakteru veľkých ústavných zariadení v 25 krajinách vykonali všetci partneri projektu a sieť ich partnerov, a týkala sa takmer 2500 ústavov. Táto časť štúdie ešte viac odhalila nedostatok vzájomne porovnateľných údajov o poskytovaní ústavnej starostlivosti postihnutým ľuďom v Európe.

Hĺbkovú štúdiu ústavných zariadení vo Francúzsku, Maďarsku, Poľsku a Rumunsku vykonalo Tizard Centre Univerzity v Kente, Centrum pre štúdiu politik na Stredoeurópskej univerzite a Association for Research and Training on Integration in Europe (ARFIE), a ukázala, že v mnohých ohľadoch sa veľké ústavné zariadenia v týchto štyroch krajinách podobajú zariadeniam skúmaným inde. Ľudia v nich - obzvlášť tí, ktorí potrebujú najväčšiu starostlivosť - často žijú život charakterizovaný hodinami nečinnosti, nudy a izolácie. Počet zamestnancov je často príliš nízky na zabezpečenie habilitácie, rehabilitácie a terapie. Fyzické prostredie je pomerne neosobné a neprináša taký stupeň súkromia a pocitu domova, aký by očakávala verejnosť. Kontakt s rodinou, priateľmi a komunitou je obmedzený. V tejto situácii, kedy je zariadenie relatívne izolované od širšej komunity, sa rozvíjajú neakceptovateľné praktiky, ako

napríklad držanie ľudí celý deň v posteliach alebo používanie klietkových postelí na zamedzenie pohybu.

Existujú značné rozdiely medzi rôznymi typmi skúmaných inštitúcií. V niektorých ohľadoch dosiahli lepšie výsledky francúzske a niekedy aj poľské ústavy. Napríklad francúzske ústavy majú počet ľudí na izbách o polovicu menší než poľské a tretinový až štvrtinový oproti maďarským alebo rumunským. Francúzske ústavy boli hodnotené ako viac pripomínajúce domov než iné. V iných ohľadoch (napríklad počet obyvateľov s návštevami od príbuzných každý týždeň alebo navštevujúcich svojich priateľov, alebo počet obytných jednotiek bez deliacich priečok a dverí na toaletách) sú francúzske ústavy podobné ostatným skúmaným krajinám.

V porovnaní s komunitnými zariadeniami, kde ľudia bývajú buď v malých skupinkách alebo vo svojich vlastných domoch v komunite, ale s adekvátnou starostlivosťou personálu o ich potreby, ústavné služby skúmané v tejto štúdii vo všeobecnosti nedosahujú také výsledky. Napríklad hodnotenie "pocitu domova" v obytných jednotkách v tejto štúdii bolo priemerne 2,85 z 5 vo Francúzsku, 1,45 v Poľsku, 0,55 v Rumunsku a 0,49 v Maďarsku. Nedávna štúdia roztriedeného komunitného ubytovania pre ľudí s intelektovým postihnutím vo Veľkej Británii ukázala priemerné hodnotenie toho istého kritéria 4,3. Počty zamestnancov sú bežne oveľa vyššie v komunitných službách pre ľudí so

závažnejšími poruchami. Nedávne britské štúdie služieb pre ľudí s ťažkým intelektovým postihnutím vykazujú pomer obyvateľ/zamestnanec 0,6 a 0,7, zatiaľ čo táto štúdia zistila 1,4 až 14.

Rozdiely v umiestnení a type zariadenia, ako aj v personále a organizácii komunitných služieb, sa odrážajú vo výsledkoch, ktoré pociťujú klienti služieb. Napríklad percento zastúpenia komunitných služieb je v tejto štúdii od 2% (Rumunsko) do 21% (Francúzsko); zodpovedajúce výsledky komunitných služieb a ich zastúpenia sú v Anglicku 43% a v Škótsku 47%. Štúdia obyvateľov komunitných služieb pre ľudí s predovšetkým vysokou potrebou podpory a s poruchami intelektu v Anglicku ukázala, že až 62% pozorovaných ľudí bolo zapojených do zmysluplnej dennej aktivity, zatiaľ čo u ľudí z ústavov v tejto štúdii to bolo iba 5-27%.

Tieto zistenia sú vo všeobecnosti podoprené aj inými štúdiami komunitných služieb v Británii, Švédsku, Nórsku, Severnej Amerike a Austrálii.

Samozrejme, komunitné služby majú taktiež rôznu kvalitu, čo bolo tiež predmetom záujmu pozorovateľov. Resumé zo všetkých britských štúdií o de-inštitucionalizácii a komunitnom živote, ktoré vypracovali Emerson a Hatton (1994), ilustruje rôznu úroveň služieb na stupnici podľa rôznych kritérií. Ich údaje ukazujú, že počty získaných bodov v rôznych kritériách sa významne prekrývajú u veľkých ústavov, malých ústavov a domových služieb. Toto významné prekrývanie naznačuje, že lepšie veľké inštitúcie produkujú výsledky asi tak dobré ako slabšie malé ústavy; a že lepšie malé ústavy dosahujú asi také výsledky ako slabšie systémy podporovaného bývania. Avšak rozdiely v priemerných hodnotách vo všeobecnosti naznačujú, že komunitné služby sú najlepším riešením.

V niektorých krajinách (napríklad vo Švédsku, Dánsku a Nórsku) bolo nahradenie ústavnej starostlivosti podporovaným bývaním v komunite otázkou princípu. V Británii, kde boli námietky proti empirickej podstate takejto politiky, je variabilita kvality komunitných služieb predmetom neustáleho výskumu. Existujú dôkazy o rôznych účinkoch komunitnej podpory na ľudí s rôznymi druhmi postihnutia alebo potrebami podpory. Napríklad ľudia so vzdorovitým správaním sa viac pravdepodobne ocitnú opäť v ústave po zlyhaní umiestnenia do komunity. Avšak pilotné projekty s demonštračnými zámerni preukázali, že je možné v komunite efektívne prospieť aj ľuďom s najkomplexnejšími potrebami. Závisí tak skôr na rôznosti výkonu personálu, ktorý sa zdá byť kritickým faktorom pri vysvetľovaní rozdielov vo výsledkoch.

Takže celkový obraz, ktorý si je možné vytvoriť z výskumu, je, že

- (i) priemerne vzaté, komunitné služby prinášajú lepšie výsledky než ústavy, v zmysle kvality života postihnutých ľudí;
- (ii) nahradenie ústavov komunitnými alternatívami poskytuje šancu na zlepšenie, samotné ešte nezaručuje lepšie výsledky - je to nevyhnutná, ale nie jediná podmienka;
- (iii) dosahovanie dobrých výsledkov v komunitných službách závisí na kvalite podpory personálu, ktorý je postihnutým k dispozícii.

Politika a priority na dosiahnutie kvalitných opatrovateľských služieb pre postihnutých ľudí

Komunitný život a úplné, vysokokvalitné komunitné služby si vyžadujú vytýčenie realistických a účinných priorít. Tieto priority môžu pomôcť jednotlivcom, organizáciám a štátnym orgánom zapojeným do tejto činnosti vypracovať spoločný akčný plán na rozvoj a fungovanie komunitných služieb ako alternatívy ústavnej starostlivosti.

1 Vytvorenie politiky a akčného plánu na miestnej, štátnej, európskej a medzinárodnej úrovni

Existencia politiky a akčného plánu na miestnej, štátnej, európskej a medzinárodnej úrovni, ktorá rešpektuje a podporuje ľudské práva postihnutých, je základom pre poskytovanie väčších a lepších komunitných služieb.

Chrániť a podporovať práva postihnutých ľudí

Vlády a Európska únia musia zabezpečiť, aby všetky ich politiky a legislatíva boli v súlade s nástrojmi medzinárodných ľudských práv, ako napríklad s Európskou konvenciou o ľudských právach, Európskou sociálnou chartou a Konvenciou proti mučeniu a ponižujúcej liečbe. Musia zabezpečiť účinné nápravné prostriedky v prípade porušenia práv jednotlivca. To znamená, že treba zabezpečiť dostatočné monitorovanie a inšpekcie na miestach, kde dostávajú postihnutí ochrannú starostlivosť, a podniknúť zodpovedajúce kroky ak je podozrenie na porušovanie ľudských práv. To znamená aj postih zodpovedných ľudí a zatvorenie inštitúcie v prípadoch vážneho a pretrvávajúceho porušovania ľudských práv niektorého z obyvateľov domova.

Všeobecné prijatie politiky pre postihnutých na všetkých úrovniach

Projekt "Included in Society" apeluje na vlády a úrady na všetkých úrovniach, aby politiku pre postihnutých zahrnuli do svojej agendy (t.j. aby "prijali" politiku pre postihnutých). To sa týka predovšetkým vzdelávania, zamestnanosti, zdravotnej starostlivosti a sociálnej politiky. Všetky tieto politiky musia byť navzájom komplementárne, aby zabezpečili bezchybné fungovanie služieb, ktoré vedú k integrácii postihnutých ľudí do života spoločnosti. Koordináciu rôznych sfér politiky môže zabezpečiť vytvorenie celoštátneho koordinačného orgánu. Je dôležité, aby boli organizácie postihnutých a rodinné skupiny zaangažované do vývoja týchto politik, ako aj do poskytovania právnej ochrany (vrátane právnej svojpomoci). Týmto je možné rozšíriť zaradenie postihnutých do všetkých vrstiev spoločnosti.

Európska komisia má navyše zodpovednosť za to, aby práva a integrácia postihnutých boli podporované vo všetkých sférach európskej politiky, a zvlášť v rámci politik slúžiacich na potlačenie sociálnej ostrakizácie a diskriminácie, ale taktiež v rámci spotrebiteľskej politiky, zdravotnej starostlivosti, vzdelávania a práce s mládežou.

Ustanoviť a prijať Akčné plány

Projekt "Included in Society" apeluje na vlády, miestne samosprávy a poskytovateľov služieb na všetkých úrovniach, aby vyvíjali a zavádzali do praxe komplexné Akčné plány na presun poskytovania služieb z veľkých

ústavných zariadení do prostredia komunitných služieb. Všetky Akčné plány by mali byť sprevádzané silnými monitorovacími mechanizmami, ktoré zabezpečia včasnú a úplnú implementáciu plánovaných aktivít.

Akčné plány by mali byť vypracovávané za účasti všetkých zaangażovaných a mali by zabezpečiť, aby vyhovovali všetkým postihnutým ľuďom, vrátane tých s najkomplexnejšími potrebami podpory. To isté platí aj na úrovni Európskej únie, kde by mali Akčné plány v rôznych oblastiach objasniť situáciu postihnutých vo veľkých ústavných inštitúciách.

Spustiť celoeurópsku informačnú kampaň

Medzi osobami zodpovednými za rozhodnutia na úrovni samospráv alebo organizácií je veľmi málo známe, ako veľmi poškodzuje inštitucionalizácia postihnutých ľudí a ich rodiny. Neuvedomujú si, že verejné výdavky na veľké ústavy nezabezpečujú dostatočnú kvalitu služieb pre klientov.

Preto projekt "Included in Society" vyzýva Európsku komisiu na spustenie celoeurópskej informačnej kampane zameranej na autority s rozhodovacími právomocami na zodpovedných úradoch, organizáciách a politike. Táto kampaň by sa mala zamerať na potláčanie sociálnej izolácie, diskriminácie a negatívnych postojov k postihnutým ľuďom, a mala by tiež propagovať komunitné služby.

Posilniť Štandardné pravidlá OSN a prijať vhodnú konvenciu OSN o právach ľudí s postihnutím

Vlády, ako aj Európska únia a organizácie pre postihnutých, sú vyzývané na podporu dôležitých Štandardných pravidiel OSN o vyrovnávaní príležitostí pre ľudí s postihnutím ako kľúčového dokumentu pre ich prácu na poli starostlivosti o postihnutých. Malo by aj

byť ich úlohou zabezpečiť, aby diskriminácia a sociálna izolácia mnohých veľkých ústavov bola zakázaná Konvenciou OSN o ľudských právach postihnutých ľudí, na ktorej príprave sa práve pracuje.

2 Komunitné služby v nových členských štátoch a prístupujúcich krajinách

Výskumy a správy mnohých expertov a organizácií potvrdzujú, že veľké ústavné zariadenia sú vo väčšinovom zastúpení v nových členských štátoch a prístupujúcich krajinách. Sú správy, že v niektorých ústavoch dochádza k závažným porušeniam ľudských práv. Len veľmi málo z týchto inštitúcií je schopných zabezpečiť kvalitu a personalizované služby. Táto situácia poskytuje oprávnenie pre zvláštnu pozornosť a kroky.

Miestna zodpovednosť za postihnutých občanov

Systémy ústavnej starostlivosti vo väčšine nových členských krajín a kandidátskych krajín zaviedli prax náhodného umiestňovania postihnutých do ústavov po celej krajine, bez ohľadu na ich miesto pôvodného bydliska. Mnohé z ústavov sú situované vo vzdialených a neprístupných častiach krajiny. To často znamená, že ich obyvatelia strácajú kontakt so svojou rodinou a miestnou komunitou.

Preto by mali všetky miestne úrady a vlády v nových členských štátoch a kandidátskych krajinách prijať zodpovednosť za poskytovanie služieb postihnutým ľuďom v rámci ich komunity. Mali by byť pripravené vrátiť tých postihnutých ľudí, ktorí strávili svoj život v ústave v inej oblasti krajiny, do miesta ich pôvodného bydliska. Vlády štátov by mali trvať na tejto politike a podporovať ju financovaním a inou pomocou.

Rovnaký prístup pre mimovládne organizácie k poskytovaniu kvalitných komunitných služieb

V nových členských krajinách a kandidátskych krajinách sú ústavné služby pre postihnutých ľudí poskytované väčšinou štátom, regionálnymi alebo miestnymi úradmi. V mnohých krajinách existujú legislatívne a finančné prekážky poskytovania komunitných služieb mimovládnyimi organizáciami (MVO). Ak MVO smú poskytovať tieto služby, často dostávajú menej financií na klienta než poskytovatelia vo veľkých ústavoch, napriek tomu, že MVO poskytujú rovnaké alebo lepšie služby. Preto musia vlády vytvoriť zákony a legislatívne podmienky, ktoré zavedú priamy vzťah medzi financovaním takýchto zariadení a ich schopnosťou reagovať na individuálne potreby klientov a kvalitou života, ktorú poskytujú.

Fondy Európskej únie na financovanie komunitných obytných služieb v nových členských krajinách

Vytváranie komunitných obytných alternatív si bude tiež vyžadovať investície do infraštruktúry, výcviku a ľudských zdrojov. V súčasnej ťažkej hospodárskej situácii väčšiny nových členských krajín by mohli byť európske štrukturálne fondy veľmi dôležitým zdrojom na poskytovanie potrebných finančných prostriedkov. Preto apelujeme na vlády nových členských krajín, aby v rámci EÚ vytvorili fond so špeciálnym rozpočtom na financovanie nových komunitných služieb vo svojich krajinách. Európsky parlament, Európska komisia a hnutie na podporu postihnutých by mali pripomínať novým členským krajinám ich zodpovednosť a zaručiť, že sa nájdú európske fondy na tento účel. Financovanie prostredníctvom EÚ by nikdy nemalo smerovať k zlepšovaniu existujúcich veľkých ústavov, pretože to by znamenalo investície do starého systému.

3 Ustanoviť záväzné systémy monitorovania kvality a jej vynucovania

Vysporiadať sa s otázkami postihnutia v rámci politiky ochrany spotrebiteľa

Doposiaľ len veľmi málo krajín zahrnulo ustanovenia o poskytovaní služieb postihnutým do svojej politiky ochrany spotrebiteľa. Avšak postihnutí ľudia sú spotrebiteľmi podpory, ktorú dostávajú, a obytných služieb, ktoré užívajú, a preto musia byť chránení v rámci všeobecnej politiky na ochranu spotrebiteľa.

Národná a európska spotrebiteľská politika preto musí riešiť túto otázku a vyvinúť adekvátne a účinné opatrenia ochrany spotrebiteľa a informovania postihnutých ľudí v prostredí obytných služieb. Zvláštnu pozornosť treba taktiež venovať vytvoreniu procedúr venovania sa sťažnostiam, ktoré budú prístupné postihnutým ľuďom žijúcim vo veľkých ústavoch.

Ustanoviť systémy monitorovania kvality orientované na kvalitu života klienta

Je dokázané, že neexistujú žiadne jednoduché indikátory kvality obytných služieb pre postihnutých ľudí. Hoci vo všeobecnosti je kvalita menších obytných služieb lepšia než vo veľkých ústavoch, neplatí to vždy. Toto dokazuje obmedzenosť vstupných indikátorov, ako napríklad veľkosť izieb, pomer personál/klienti atď., pretože dobré hodnoty týchto kritérií nezaručujú vždy dobrú kvalitu služby pre klienta. Indikátorom kvality akejkolvek poskytovanej služby musia preto byť výsledky v zmysle kvality života klientov danej služby.

Projekt preto vyzýva vlády štátov a Európsku úniu, aby zaviedli záväzné systémy monitorovania kvality obytných služieb, založené na indikátoroch súvisiacich s

kvalitou života ich obyvateľov. Tieto systémy musia byť založené na zaangažovaní klientov, ich rodín a aj ich zastupiteľských organizácií. Európska únia by mala umožniť vzájomné porovnanie v rámci celej Európy tak, že ustanoví typológiu štandardov záväzných pre obytné služby.

Dať do spojitosti finančné a administratívne dôsledky s monitorovaním kvality

Monitorovanie kvality je najúčinnejšie vtedy, keď sú finančné aj administratívne dôsledky viazané na jeho výsledky. Vlády štátov aj miestne samosprávy musia zabezpečiť, aby dôsledky za služby nízkej kvality boli okamžité a účinné. Služby výnimočnej kvality by mali byť podporované a mali by získavať stimuly.

4 Vytvoriť finančné systémy založené na individuálnych potrebách

Je veľmi dôležité vytvoriť právny a finančný rámec, ktorý umožňuje aby bolo poskytovanie služieb založené na potrebách každého jednotlivca, a nie na pohodlí tých, ktorí plánujú alebo poskytujú takéto služby. Legislatíva a finančné mechanizmy na presun finančných prostriedkov do vysokokvalitných komunitných služieb by mali zaistiť, že tieto nové zariadenia sú lokalizované ako vo vidieckom, tak aj v mestskom priestore, v závislosti na potrebách ľudí využívajúcich tieto služby, nech žijú kdekoľvek. Avšak bude dôležité držať sa princípu, že štáty sú zodpovedné za financovanie a zabezpečovanie kvalitných služieb pre všetkých svojich občanov.

Propagovať princíp financovania založeného na potrebách

Každá hendikepovaná osoba musí mať právo na také služby a podporu, aké

potrebuje. Stále je však bežnou praxou pridelovanie finančných zdrojov bez ohľadu na potreby klientov, formou globálnych dotácií na hlavu, podľa počtu klientov. Projekt preto vyzýva všetky európske vlády, aby ustanovili princíp, podľa ktorého sú rozpočtové prostriedky pridelované na základe individuálnych potrieb každého klienta. Proces rozdeľovania prostriedkov musí byť transparentný a musia sa na ňom podieľať aj postihnutí ľudia, ich rodiny a ich zastupiteľské organizácie.

Vytvoriť systémy osobných rozpočtov

Vo väčšine európskych krajín vlády stále financujú skôr poskytovateľov služieb. V Európe však existuje silné hnutie smerujúce k delegovaniu väčšej kontroly na klientov samotných, tým že sa financovanie preniesie na nich, namiesto služieb ako takých. Takýto systém napríklad existuje v Holandsku, Británii, Belgicku a Nemecku a znamená, že peniaze idú za klientom a sú použité na platenie akejkoľvek služby, o ktorú má klient záujem.

Bolo by dobré, keby všetky európske vlády vytvorili finančné systémy pre služby, ktorých financovanie je viazané na klienta a dáva mu kontrolu nad možnosťou uspokojovania svojich potrieb.

Vytvoriť nezávislé systémy na podporu klientov

V systéme osobných rozpočtov je veľmi dôležité vytvoriť spoľahlivé systémy nezávislého poradenstva klientom a ich podpory. Toto je potrebné ako na podporu klienta a jeho rodiny pri ťažkých rozhodnutiach, tak aj na ochranu klienta pred využívaním alebo nátlakom z iných strán. Projekt preto vyzýva vlády a Európsku úniu, aby posilnili klientské organizácie za účelom ich podpory pri vytváraní poradenských služieb pre používateľov osobných rozpočtov.

5 Závazok zastaviť budovanie nových veľkých obytných ústavov v Európe

Jedným z najdôležitejších okamžitých cieľov je zastavenie budovania nových ústavov pre postihnutých ľudí. Každý nový ústav je investíciou do starého systému, pretože zväzuje aj financie aj personál na celé desaťročia a komplikuje problémy namiesto ich riešenia. Všetky vlády, poskytovateľov služieb aj MVO v Európe preto vyzývame k verejnému prísľubu Závazku zastaviť budovanie nových ústavov v Európe. Text Závazku a spôsoby ako ho podporiť môžete nájsť vo všetkých európskych jazykoch na webovej stránke www.community-living.info.

Závazok zastaviť budovanie nových veľkých obytných ústavov v Európe

Signatári tohto Závazku sa zaväzujú, v mene svojej organizácie, politickej strany, úradu, spoločnosti alebo vlády, že nebudú financovať alebo inak podporovať zriaďovanie nových veľkých obytných ústavov pre žiadnu skupinu postihnutých ľudí.

Zaväzujú sa, že zabezpečia, aby každá nová obytná služba pre postihnutých ľudí v rámci ich právomocí spĺňala nasledujúce štandardy základnej kvality:

- Umiestnenie vo vnútri miestnej spoločenskej komunity
- Možnosti interakcie s miestnou komunitou
- Rešpektovanie osobného priestoru, súkromia a majetku každého klienta
- Dostupnosť potrebnej osobnej podpory pre každého klienta

6 Európska koalícia za komunitný život

Projekt "Included in Society" dokázal, že problém ústavnej starostlivosti o postihnutých ľudí je aktuálny v mnohých európskych krajinách a že na jeho vyriešenie treba dlhodobé akcie. Vývin situácie musí byť neustále monitorovaný a pripomínaný do pozornosti európskym politikom a verejnosti.

Štyria vedúci partneri projektu "Included in Society" - Inclusion Europe, Autism Europe, Mental Health Europe a Open Society Mental Health Initiative - preto vytvoria Európske centrum monitoringu a činnosti a pozývajú doň všetky organizácie zaujímajúce sa o proces de-inštitucionalizácie. Na základe existujúcich údajov z takmer 2500 ústavov pre postihnutých v Európe bude Centrum monitoringu podporovať komunitné obytné služby, monitorovať vývoj situácie a spolupracovať na všetkých následných európskych výskumoch, výcvikoch alebo výmenných projektoch v tejto oblasti.

Partneri projektu

Inclusion Europe

Galleries de la Toison d'Or
29 Chaussée d'Ixelles #392/32
B - 1050 Brussels
Belgium

Tel.: +32-2-502 28 15
Fax: +32-2-502 80 10
<http://www.inclusion-europe.org>

Open Society Mental Health Initiative

H - 1397 Budapest
P.O. Box 519
Hungary

Tel.: +36-1-327 31 00
Fax: +36-1-327 31 01
<http://www.soros.org/initiatives/mhi>

Mental Health Europe

Boulevard Clovis 7
B - 1000 Brussels
Belgium

Tel.: +32-2-280 04 68
Fax: +32-2-280 16 04
<http://www.mhe-sme.org>

Autism Europe-Autisme Europe

Rue Montoyer, 39 bte 11
B - 1000 Brussels
Belgium

Tel.: +32-2-675 75 05
Fax: +32-2-675 72 70
<http://www.autismeurope.org>

Tizard Centre

University of Kent
Canterbury, Beverley Farm
Kent CT2 7LZ
United Kingdom

Tel.: +44-1227-764 000
Fax: +44-1227-763 674
<http://www.kent.ac.uk/tizard>

EASPD

Oudergemlaan / Avenue d'Auderghem 63
B - 1040 Brussels
Belgium

Tel.: +32-2-282 46 10
Fax: +32-2-230 72 33
<http://www.easpd.org>

ARFIE

32 Square Ambiorix, Bte. 47
B - 1000 Brussels
Belgium

Tel.: +32-2-230 66 93
Fax: +32-2-230 05 60
<http://www.arfie.info>

Center for Policy Studies

Central European University
Nador utca 9
H - 1051 Budapest
Hungary

Tel.: +36-1-327 30 00/-327 22 85
Fax: +36-1-235 61 70
<http://www.ceu.hu/cps/>

European Disability Forum

Rue du Commerce 39-41
B-1000 Brussels
Belgium.

Tel.: +32-2-282 46 00
Fax: +32-2-282 46 09
<http://www.edf-fepf.org>

Åke Johansson strávil 32 rokov života v ústave pre ľudí s postihnutím intelektu vo Švédsku. Hovorí:

“Čo sa stane s ľuďmi, ktorí takto žijú? Stanú sa pasívnymi a byť pasívnym znamená nevedieť čo sa deje okolo nich a ani sa o to nezaujímať. Žijete každý deň tak ako príde a nezamýšľate sa nad tým, prečo je to tak, ako to je. Každý okolo vás sa správa tak isto; iba sa letargicky prechádzajú, ako by boli námesační. Nemusíte sa starať ani o vlastné šaty. O všetkom je rozhodnuté za vás.

Napokon, toto prostredie má prinášať bezpečie. Všetko nové alebo odlišné vyvoláva strach. Preto nikto nespôsobuje problémy; nikto nezačne kričať, nechce odísť. Vôľa odísť je zlomená; už neexistuje. V takto ohradenom prostredí nie je priestor na skutočný život; preto tam ani žiadny nenájdete. Nežije sa tam, iba existuje.”

Táto publikácia je výsledkom projektu “Included in Society”, ktorý sa zameriava na analýzu podmienok a výskyt veľkých obytných ústavov pre postihnutých ľudí v Európe. Zúčastnené organizácie a univerzity zozbierali informácie o životných podmienkach vo veľkých ústavoch v 25 európskych krajinách. Toto bol základ politiky odporúčaní týkajúcich sa potreby väčšieho zastúpenia komunitných služieb pre postihnutých ľudí.

Táto skrátaná verzia výsledkov projektu je dostupná vo všetkých EÚ/EEA jazykoch a jazykoch prístupujúcich krajín, aby uľahčila verejnú diskusiu o obytných službách pre postihnutých ľudí. Kompletné výsledky projektu sú dostupné v angličtine, francúzštine, nemčine, maďarčine, poľštine a rumunčine. Všetky publikácie je možné stiahnuť z webovej stránky projektu:

www.community-living.info

SK

Tento projekt je podporovaný a financovaný Európskou komisiou, Jednotkou integrácie ľudí s postihnutím, v rámci Európskeho roka ľudí s postihnutím 2003. Číslo zmluvy VS/2003/0333.